

TEEMA

Kirjoitustaidon kokeessa **teema** tarkoittaa perusajatusta, joka voi olla esimerkiksi jokin yleisinhimillinen, kulttuurinen, yhteiskunnallinen tai vaikkapa historiallinen ilmiö.

AIHE

Aihe tarkoittaa teemaan liittyvää käsittelyn lähestymistapaa, joka on rajattu tarkemmin kuin laaja teema.

ESIMERKKI:

monikulttuurisuus

ESIMERKKEJÄ:

1. *monikulttuurinen Suomi*
 2. *monikulttuurisuuden edut*
 3. *monikulttuurisuuden aiheuttamat konfliktit*
-

**Kirjoitustaidon vanhoja
kokeita**

Kevät 2025

Aiheet

Valitse yksi aihe.

1. Vuorovaikutuksen merkitys	60 p.
2. Vuorovaikutuksen pelisäännöt	60 p.
3. Vuorovaikutuksen haasteita	60 p.
4. Yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja osallisuus	60 p.
5. Vuorovaikutus eri yhteisöissä	60 p.
Koe yhteensä	60 p.

Aineistot

- A Tiedejuttu: Tanja Heikkinen, *Vuorovaikutuksen tutkimus: Taito kohdata toinen toisemme on kaikki kaikessa*
- B Kolumni: Pekka Sauri, *Ihmiskunnan seuraava askel on neuvottelun, sopimisen ja vuoropuhelun aikakausi*
- C Artikkelit: Oona Laine, *Keskustelun mestariksi*
- D Artikkelit: Marja Kasanen, *Sanaton viestintä kertoo enemmän*
- E Essee: Rachel Cusk, *Mykkäkoulu*
- F Artikkelit: Janne Sundqvist, *Tuntuuko hankalalta, kun joku on eri mieltä?*
- G Blogiteksti: Heikki Valkama, *Emojien käyttö vie kommunikoinnin luolamiesten tasolle – tai tarjoaa keinoja tunteiden kuvailuun*
- H Sketsi: *Siskonpeti: Opettajat*

Syksy 2024

Aiheet

Valitse yksi aihe.

1. Muuttuvat perinteet 60 p.
2. Perinteiden merkitys yksilölle 60 p.
3. Yhdistävät ja/tai erottavat perinteet 60 p.
4. Perinteet kulttuurisesti moninaisessa maailmassa 60 p.
5. Kahlehtivat perinteet 60 p.

Koe yhteensä

60 p.

Aineistot

- A Artikkel: *Elävä perintö*
- B Artikkel: Miia Roivainen, *Epämieluisat perinteet pysyvät*
- C Artikkel: *Musiikkiperinteiden sekoittuminen*
- D Katkelma tietokirjasta: Bo Lönnqvist, *Vaatteiden valtapeli*
- E Artikkel: Eveliina Talvitie, *Kansankulttuuri lauluineen ja tansseineen antaa Viron pienelle kansakunnalle voimaa*
- F Lyhytproosatekstejä: Jukka Viikilä, *Suomalainen vuosi*
- G Tiedote: Espoon kaupunki, *Kulttuurien juhlaalenteri viestii eri kulttuurien kunnioittamisen ja huomioimisen tärkeydestä kouluissa ja varhaiskasvatuksessa*
- H Tv-uutinen: *Halloween on tullut jäädäkseen*

Kevät 2024

Aiheet

Valitse yksi aihe.

1. Onnellisuuteen vaikuttavia tekijöitä	60 p.
2. Onnellisuuden markkinat	60 p.
3. Onnellisuuden mittareita	60 p.
4. Vastuu onnellisuudesta ja hyvinvoinnista	60 p.
5. Onnellisuus yhteiskunnallisena tai yhteisöllisenä ilmiönä	60 p.

Koe yhteensä

60 p.

Aineistot

- A Artikkel: Irene Andersson, *Onnellisen elämän resepti*
- B Blogikirjoitus: Frank Martela, *Onko Suomi maailman onnellisin maa?*
- C Artikkel: *Kuuden kuuluisan filosofin määritelmät onnellisuudesta*
- D Lyriikka: Eino Leino ja Olavi Uusivirta
- E Artikkel: Simo Löytömäki, *Onnen kaava*
- F Artikkel: Pekka Aarninsalo ja Antti S. Mattila, *Onnellisuuskritiikkiä*
- G Tiedeutinen: Mikko Puttonen, *Pojat voivat keskimäärin paremmin kuin tytöt, ja tasa-arvoisissa maissa hyvinvointiero kasvaa*
- H Traileri: *Onnelliset*

Syksy 2023

Aiheet

Valitse yksi aihe.

1. Vesi kulttuurissa tai taiteessa	60 p.
2. Vesi ja ympäristö	60 p.
3. Veden merkitys yksilölle tai yhteiskunnalle	60 p.
4. Veden tulevaisuus	60 p.
5. Vesi yhdistää ja/tai erottaa	60 p.

Koe yhteensä

60 p.

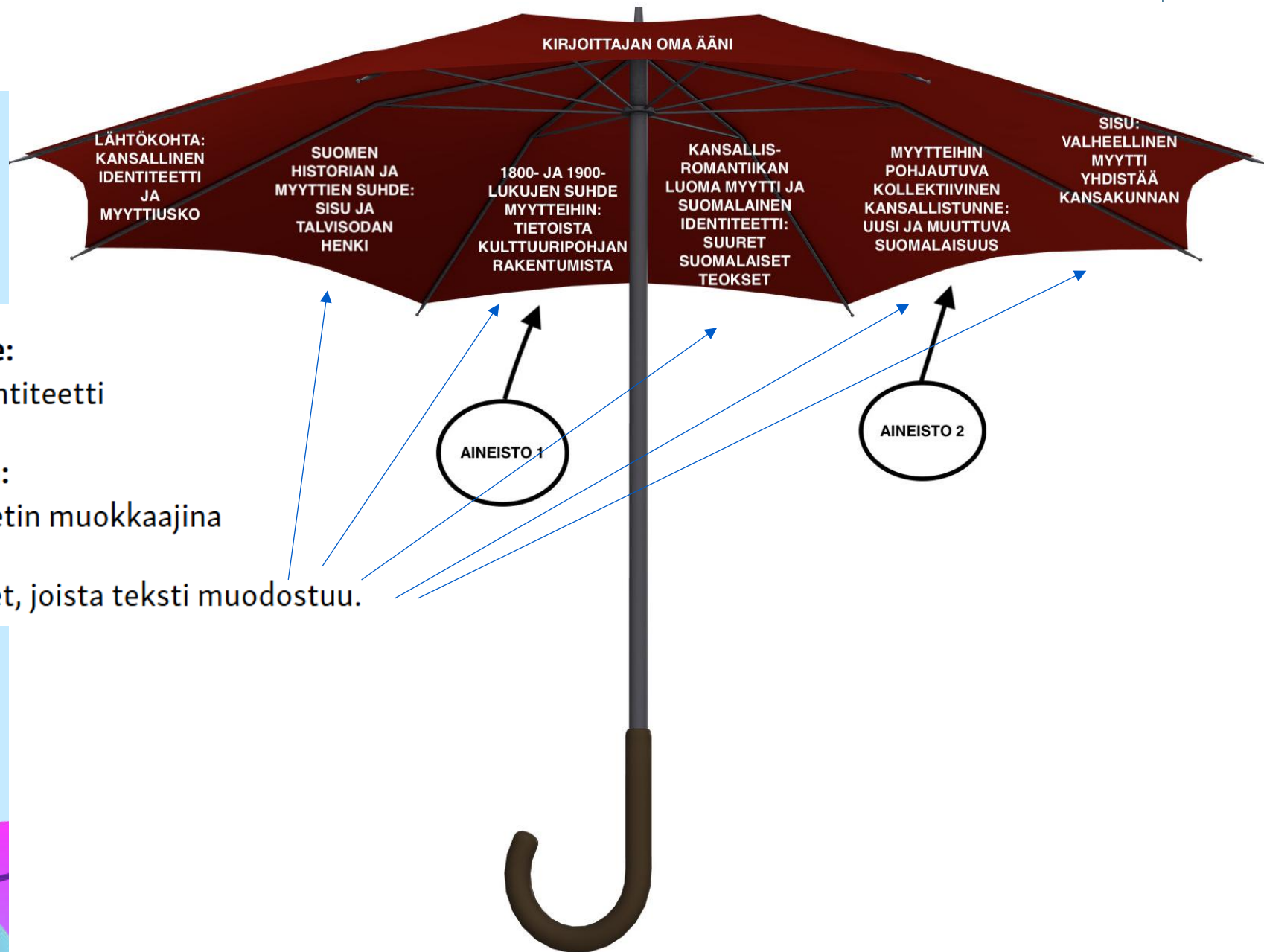
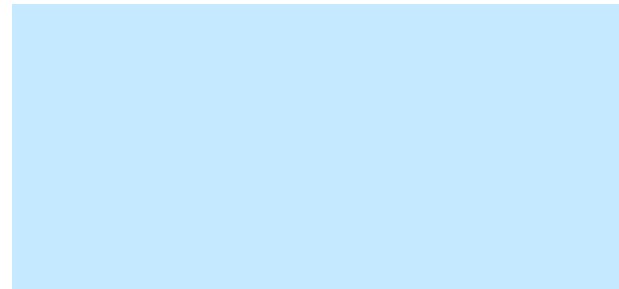
Aineistot

- A Tietoteksti: *Finnish Water Way – Suomen vesialan kansainvälinen strategia*
- B Artikkelit: Jenni Frilander, *Miljardit ihmiset kärsivät vesipulasta*
- C Essee: Karl Ove Knausgård, *Vesi*
- D Essee: Jantso Jokelin, *Paratiisi*
- E Uutinen: Marko Keskinen, *Vesidiplomatian merkitys kasvaa*
- F Katkelma dokumentista: Petteri Saario, *Myyttinen vesi*
- G Essee: Sini Mononen, *Elämän ylittävä meri ja taiteen surutyö*
- H Valikoima taideteoksia

ÄLY luku 2 tehtävä 1

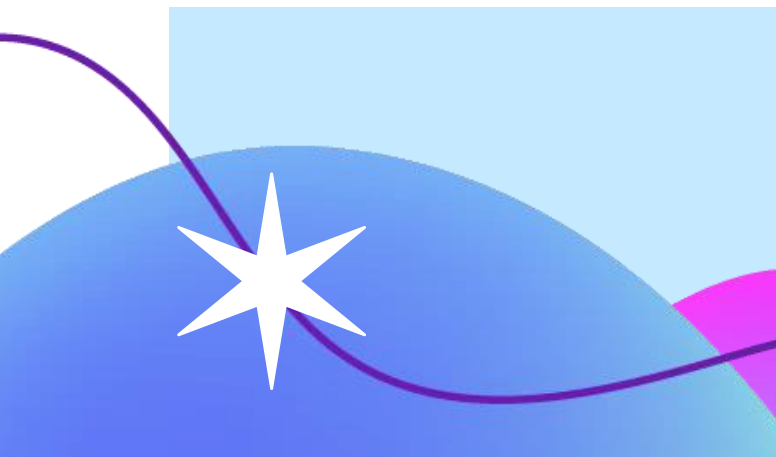
ÄLY luku 2.1

Tekstin aihe:
Kansallisuus ja identiteetti

Näkökulma:
Myytit kansallisen identiteetin muokkaajina

Tarkastelukulmat: Asiakokonaisuudet, joista teksti muodostuu.

Kevät 2021

Aiheet

1. Kansallisuus ja identiteetti 60 p.
2. Kansallisuus ja kulttuuri 60 p.
3. Monikansallinen maailma 60 p.
4. Kansallistunne ennen ja nyt 60 p.
5. Tulevaisuuden suomalaisuus 60 p.

Koe yhteensä

60 p.

Aineistot

- A Kolumni: Sonja Saarikoski, *Jos saisin valita, olisin ruotsalainen*
- B Blogi: Jukka Jouhki, *Intiaanipäähineen ongelma*
- C Artikkelit: Matti Riitakorpi ja Sami Lindfors, *Hyvä ja paha kansallisuusaate*
- D Essee: Jussi Pullinen, *Kaksi nationalismia*
- E Novelli: Turukka Hautala, *Kiinalainen naapuri*
- F Artikkelit: Pasi Saukkonen, *Monikulttuurisuuden tilastointi kaipaa uudistamista*
- G Musiikkivideo: Yeboyah, *Elovena*
- H Määritelmäkooste: *Käsitepankki*

Suomi syntyi sotkan munasta – tai jostain muusta yhtä käsittämättömästä

Viimeisimmillään raskaana oleva Ilmatar antautui veden valtaan. Sotka äkkäsi tilaisuutensa koittaneen ja istahti äidin polvelle munimaan. Tässä jumalattaren, alkumeren ja linnun yhteisessä synnytysjuhlassa tupsahti olemassaoloon munia – ja muuan Väinämöinen. Munat räksähtivät rikki, ja näin sai maailma alkunsa Kalevalan mukaan. Kuulostaa täysin epärealistiselta, ja olisi hullua ajatella oman olemassaolon perustuvan tällaiseen myyttiin. Mutta perustuuko uskomme yhteiseen kansallisuuteen, suomalaisuuteen, yhtään sen uskottavampaan myyttiin? Sillä sitä kansallinen identiteetti on: uskoa myyttiin.

Suomen historia on Venäjän ja Ruotsin historiaa. Länsi- ja itänaapurimme kopittelivat pohjoisella niemimaalla mielensä mukaan aina 1900-luvun alkupuolelle saakka. Silloin otimme ohjat omiin käsiimme. Pyysimme Neuvostoliitolta lupaa itsenäistyä, ja kun kerran kauniisti pyysimme, luvan saimme. Sekin toki auttoi, että tulevan rajan itäpuolella oli käynnissä vallankumous. Itsenäistymiseen emme kuitenkaan olisi pystyneet, ellei meillä olisi jo ollut kansan yhteistä tahtotilaa, sitä Hegelin mainostamaa "kansan henkeä". Se, mikä tai mitä tuo yhteinen henki on, on minulle mysteeri. Jokin meitä kuitenkin yhdistää, sillä jo pian verisen sisällissodan jälkeen taistelimme yhtenä rintamana katumapäälle tullutta Venäjää vastaan – ja voitimme. Voisiko tuo "talvisodan hengessä" kulminoitunut kansallistunteemme olla sitä kuuluisaa suomalaista sisua? Onko Kalevalan sampo – kaikkien kuviteltavissa olevien rikkauksien lähde – sama kuin meidän supisuomalainen sisumme? Se on paras veikkaukseni, sillä valtiomme on yksi maailman parhaista yhteiskunnista. Mutta jos se niin on, mistä olemme sisun saaneet? Kävikö Väinämöinen joukkoineen meidänkin puolesta ryöstöreissulla?

1800- JA 1900-
LUKUJEN SUHDE
MYYTEIHIN:
TIETOISTA
KULTTUURIPOHJAN
RAKENTUMISTA

AINEISTO 1

Kuten Matti Riitakorpi ja Sami Lindfors artikkelissaan "Hyvä ja paha kansallisuusaate" (Ylen verkkosivut 20.3.2016) kertovat, 1800- ja 1900-luvuilla rakennettiin tietoisesti kulttuurista pohjaa yhtenäiselle Suomelle. Tähän työhön ryhtyivät monet "suomalaisuuden isät": Runeberg, Sibelius, Snellman, Topelius, Merikanto, Gallen-Kallela ja muut mahtimiehet. Agricola oli alustanut ja luonut kielen. Lönnrot oli kierrellyt kansan parissa ympäri Karjalaa ja merkinnyt ylös kuulemansa värssyt. Hän oli säestänyt huilullaan, kun ukot ja akat olivat lauleskelleet runojaan. Näissä runoissa todella piilee vanhin kansantarusto, joka itämeren-suomalaisesta kulttuuriperinnöstä on saatu talteen. Valitettavasti kansalliseepoksemme ei ole osa tätä tarustoa. Se on syntynyt Lönnrotin kynästä. Se ei ole syntynyt karjalaisten mielissä. Lönnrot yhdisteli, muokkasi ja lisäili, jotta sai aikaan yhtenäisen tarinan. Kalevala on upea eepos, mutta se ei ole suomen kansan kulttuurihistoriaa. Näin kuitenkin haluttiin uskoa, ja "isämme" suolsivat siitä taidetta, kirjallisuutta ja kaikkea, mitä kansallisen identiteetin rakentamiseen tarvitaan. Sisun valmistus oli alkanut.

KANSALLIS-
ROMANTIIKAN
LUOMA MYYTTI JA
SUOMALAINEN
IDENTITEETTI:
SUURET
SUOMALAISET
TEOKSET

Kansallisromanttinen kuva tavallisesta suomalaisesta piirrettiin Paavon ja Jussin muotoon. Saarijärven Paavo viljeli ja rukoili Jumalaa. Kun elämä koetteli eikä satoa tullut, rukoiltiin lujemmin ja laitettiin pettua leipään. Elämä koetteli edelleen, leipä oli pian pelkkää pettua, mutta usko Jumalaan ei horjunut. Jos olisin ollut isoisoisäni, ja joutunut rintamalle, luultavasti olisin Paavoon samaistunut. Jumalaan luottaen olisin isänmaan puolesta taistellut, sillä enhän olisi suomalainen ollutkaan, ellen olisi ollut kuin Paavo: sisukas ja nöyrä viimeiseen asti. Myös Jussi olisi minua voinut tsempata. Jussi oli Koskelaan rakentanut komean töllin. Keskelle suota ei kuitenkaan niin vain tölli nouse. Siinä pitää kuokkia, kaivaa ja ojittaa. Ja kun viimein tölli on suorassa, ei suorenekaan enää Jussin raihmainen selkä. Tällaiseksi ihanteellinen rahvas kuvattiin – ja kuvataan edelleen luterilaisessa perinteessä. Kuten Paavon vaimo leipoi leipään pettua, Runeberg ja Linna leipoivat suomalaisuuden ruumillistumiin sisua. Myös naisein sitä leivottiin – välillä lorahti liikaakin. Canthin "Köyhää kansaa" novellissa äiti uhraa perheensä vuoksi viimeisetkin voimansa: jäljelle jää vain eläimellinen huuto hullujenhuoneelta. Maamme -kirja, Vänrikki Stoolin tarinoita, Gallen-Kallelan urhoolliset maalaukset, Sibeliuksen mahtavat sävellykset: kaikki nämä teokset ovat omiaan kertomaan tarinaa suomalaisuudesta. Ja jos joku vielä kaiken tämän jälkeen ei ymmärrä asettua muottiin, käy hänelle kuin Eino Leinon Ylermille: kun liikaa ylpistelee ja uhmaa Jumalaa, ei traagiselta kuolemalta voi välttyä.

KANSALLIS-
ROMANTIIKAN
LUOMA MYTTI JA
SUOMALAINEN
IDENTITEETTI:
SUURET
SUOMALAISET
TEOKSET

MYYTEIHIN
POHJAUTUVA
KOLLEKTIIVINEN
KANSALLISTUNNE:
UUSI JA MUUTTUVA
SUOMALAIKUUS

Kansallistunne rakentuu huijauksen varaan, mutta se on silti olemassa. Kalevala ei ole esi-isiemme ja -äitiemme jakama legenda. Emme ole yhtenäinen kansa: länsi-suomalaiset ovat geneeiltään lähempänä ruotsalaisia kuin itä-suomalaisia. Olemme hajanainen joukko eri geneeillä ja ominaisuuksilla varustettuja yksilöitä, jotka ovat oppineet saman kielen ja samat sosiaaliset normit, sillä meidät on asetettu mielivaltaisten maarajojen samalle puolelle. Meille on kerrottu yhtenäistä tarinaa suomalaisuuden syvimmästä olemuksesta, ja siksi olemme oppineet liittämään itsemme yhteen kansakuntaan, suomalaisiin.

**MYYTEIHIN
POHJAUTUVA
KOLLEKTIIVINEN
KANSALLISTUNNE:
UUSI JA MUUTTUVA
SUOMALAIKUUS**

Tuo kollektiivinen tunne on kuitenkin aina muuttunut ja muovautunut historian käännteissä. Riitakorpi ja Lindfors tuovat artikkelissaan esille, että "tutkimusten mukaan kansalaisidentiteetin symboleiksi on nostettu historian saatossa aina hetkeen sopivia asioita – ja tarvittaessa unohdettu epämieluisia". Näin todella on. Kiven julkaistessa "Seitsemän veljestä" tulkittiin sen kuvaus suomalaisuudesta pöyristyttäväksi. Kirjoitustaidoton, painista innostuva ja viinaan menevä riehuja ei ollut se, mitä kansasta haluttiin ajatella. Nykyään uskalletaan kuitenkin jo tunnustaa, että suomalainen osaa myös ryypätä ja rellestää. Myös Kalevalaa on tulkittu ajan vaatimalla tavalla. Kun Suomi on astellut sotatantereelle, on korostettu kalevalalaisten väkivaltaisuutta ja sotaonnea. Sen sijaan Kekkonen aikaan, YYA -hengen mukaisesti, pidettiin kalevalalaisia ennen kaikkea rauhan ja laulutaidon edustajiksi.

MYYTEIHIN
POHJAUTUVA
KOLLEKTIIVINEN
KANSALLISTUNNE:
UUSI JA MUUTTUVA
SUOMALAISUUS

AINEISTO 2

Kansallistunteemme muuttuu edelleen: tälläkin hetkellä historia ottaa askeleita kohti uudenlaista suomalaisuutta. Tuota uudistuvaa identiteettiä tuo erinomaisesti esille rap-artisti Yeboyah kappaleellaan "Elovena Visual" (Elovena Visual EP, 2019). Kappaleen musiikkivideolla korostetaan suomalaisuutta uudenlaisesta perspektiivistä. Siinä "maahanmuuttajataustaiset" nuoret henkilöt tanssivat perinteisessä suomalaisessa kesämaisemassa pellolla ja poseeraavat punamullalla maalatun maalaistalon edustalla. Artisti Yeboyah luo yhden suomalaisuuden symboleista, Elovena -tytön, uudestaan: kappaleen lopussa artistista itsestään tulee Yebovena. Biisissä tuodaan myös mielestäni kuvaavasti esille kansallisen identiteetin jatkuva muutos: "Luulin et saavutin lopullisen muodon, mut oon tajunnu: oon pelkkä raakaluonnos. Kelasin et keskeneräisyys tekis huonon, mut ei se tee, oon vaa osa luontoo." Kaikki kansallisuudet luovat nahkansa yhä uudelleen ja uudelleen. Edes ihminen ei ole tullut kehityksensä päähän. Miten siis ihmisten muodostama kollektiivinen ryhmätunne olisi voinut tulla?

**SISU:
VALHEELLINEN
MYTTI
YHDISTÄÄ
KANSAKUNNAN**

Sisu. Siinä on paras kiteytykseni yhteisestä myytistämme – siis valheesta. En tiedä, miten tuon kansallisen taikasampomme olemme saaneet. Kalevalassakin Seppo Ilmarinen takoo alkuperäisen sammon ties mistä. Taitava takoja, pakko myöntää. Vähintään yhtä taitavia takojia ovat kuitenkin oman kansallisen identiteettimme luojat olleet: nyhjäistä nyt tyhjästä koko kansakunnan yhdistävä valhe!

Arvosana: x p. / 60 p.